

ת"פ 1193/02 - עמאד סואלה, נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחויז בנצרת

ת"פ 02-1193 מדינת ישראל נ' סואלה

בקשה מס' 1
בפני בפני כב' השופטת אסתר הלמן, סגנית נשיא
ה המבקש עמאד סואלה,
נגד מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז צפון
המשיבה

החלטה

.1

ה המבקש הורשע, בעבירה של חבלה חמורה בנסיבות חמירות, ובמסגרת גזר הדין, שנitin ביום 12.02.2004, נדון, בין היתר, ל- 5 שנות מאסר בפועל, וכן חייב לפצות את נפגע העבירה בסכום של 15,000 ₪, תוך 30 ימים ממועד גזר הדין. במסגרת ערעור שהגיש לבית המשפט העליון קוצר עונש המאסר בפועל שהוטל על המבקש לתקופה של 3.5 שנים, אך יתר רכיבי העונש נותרו על כנמו.

.2

ה המבקש לא שילם את סכום הפיצויים שנפסק לטובת המתalon וכיום הוא מבקש להורות על ביטול החיוב בפיצויים וביטול הלि�ги הגבייה שלו, וזאת נוכח עמדת נפגע העבירה.

नימוקי הבקשה לביטול החיוב בפיצוי

.3

לטענת המבקש, מאז מתן גזר הדין ועד היום, נשא הפיצוי בו חייב ריביות פיגורים, אשר הגדילו את סכום הפיצוי באופן משמעותי, וידו אינה משגת לשלומו. לטענתו, מאז שחררו מהמאסר, הוא לא היה מעורב בביצוע עבירה פלילתית כלשהי, וכיום הוא עושה הכל שביכולתו על מנת לחיות חיים נורמטיביים ולפרנס את משפחתו.

.4

עוד נאמר בבקשתו, כי נוכח הזמן הרב שחלף מאז קרות האירוע נשוא האישום (שנת 2002), יזמ המבקש פניה לנפגע העבירה, במטרה לפתור את הבעיה, והגיע עמו לסתוקם לפיו ישלם לו סך של 5,000 ₪, בתמורה לכך יותר הנפגע על יתרת הפיצוי. לבקשת צורף תצהיר מטעם נפגע העבירה, בו הוא מצהיר, כי על מנת לסייע את הסכסוך בדרכי נועם, נענה לפניהו המבקש והסכים להגיע עמו להסדר כספי. הנפגע אישר כי קיבל מה המבקש סך של 5,000 ₪ והצהיר כי הוא מותר ויתור סופי ומוחלט על כל פיצוי אשר נפסק לטובתו.

תגובה המשיבה לבקשת

עמוד 1

© verdicts.co.il - פסק דין

.5 המשיבה מבקשת לדוחות את הבקשה על הסף או לחופין, לצרף את נפגע העבירה להיליך ולקבל את עמדתו במסגרת הדיון.

.6 המשיבה מצינית, כי חובו של המבוקש הוועבר לטיפול המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, (להלן: "המרכז לגביית קנסות"), ביום 2.06.2004, וזאת בהתאם לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995 (להלן: "חוק המרכז לגביית קנסות"), משולף המועד הקבוע לתשלום הפיצויים לנפגע העבירה. לטענת המשיבה, מטרת ההוראה בדבר חוב הפיצויים על ידי המרכז לגביית קנסות הייתה, בין היתר, ליצור חיז' בין נפגע העבירה לבין הפגען, כך שההפגע לא יצטרך להתנהל מול הנאשם הפגע באופן ישיר, ולהעניק סמכות שבדין לגורם אחר לגבות חוב זה. נקבע, כי במקרה הייחודי של גביית חוב פיצויים, המדינה נכנסת לנעליו של הנפגע בהליך הגבייה לצורר גביית חוב הפיצוי.

.7 לעומת זאת, אין לנפגע העבירה זכות לוותר על פיצוי שנקבע במסגרת הליך פלילי, כפי שאין לו סמכות לוותר על עונש מאסר שהושת על מבצע העבירה. הפיצוי הינו חלק מרכיבי העונש, ועל כן לא-Amor להיות לנפגע העבירה שיקול דעת האם לוותר עליו. עוד לעומת זאת המשיבה, המדובר בגורם דין חלוט, כאשר בית המשפט קם מכיסאו זה מכבר ואין זה מסמכוו להורות על שינוי גזר הדין וסגירת תיק הגבייה.

.8 לעומת זאת המשיבה, תכילת הפיצוי לנפגע הינה תכילת משולבת - פיצוי אישי כספי לנפגע העבירה וכן פיצוי שהינו חלק מהעונש שהוטל על המבוקש בגין המעשה שביצע בנפגע העבירה, כאשר התשלום מהוות נטילת אחירות על ידו; כמו גם הכרה של החבירה בפגיעה שנגרמה לנפגע העבירה. המשיבה סבורה, כי אי גביית הפיצוי פוגעת במימוש התכליות הנ"ל. עוד נטען, כי אי גביית הפיצוי מהוות פגעה ממשית בפסק הדין החלוט שניתן על ידי בית משפט זה.

.9 באחרית טיעונה מצינית המשיבה, כי עד כה שילם המבוקש למטלון, בצדנאות הרשמיים, סך של 500 ₪ בלבד, וזאת מתוך פיצוי אשר נפסק לטובות האחרון לפני כ- 14 שנים וכי עתה עומד חובו של המבוקש על סך של 58,977 ₪.

דין והכרעה

.10 לאחר שבדקתי את טיעוני הצדדים, הגיעו למסקנה כי דין הבקשה להידחות, וזאת מן הנימוקים שיבאו להלן, אשר פורטו בהרחבה בהחלטתי, מיום 13.11.07 בת"פ (מחוזי נצ') 14785-10-13-**סעדיה נ' מדינת ישראל**.

.11 ראשית, מדובר במעשה בבקשת לשינוי של פסק דין חלוט, ובית המשפט איננו מוסמך להיעתר לבקשה מעין זו, גם אם המטלון/נפגע העבירה מביע הסכמתו לעריכת השינוי.

.12 שנית, גם בהחלטה האם לחיב נאשם בפיזויים לטובת נפגע עבירה, בשלב גזירת הדין או במסגרת הדין בערעור על גזר הדין, עדמת הנפגע הינה שיקול משמעותי, אך בית המשפט איננו מחויב לקבללה (ראה ע"פ 3848/16 **פלוני נ' מדינת ישראל** (21.02.2017)), ומשהפר פסק הדין לחולוט, ודאי אין בה די על מנת להביא לתיקון או שינוי הוראותיו של גזר הדין.

.13 עוד אצין, כי החוק מKENNA לבית המשפט או למרც גביה קנסות, אגרות והוצאות, (בהתאם לחוק המרץ גביה קנסות), סמכות להוראות על ביטול או הפחתת תוספת פיגרים, או על דחית מועד שילומם ופריסתם של הקנס או הפיזויים. אולם, הוראות חוק אלה אינן סמכות מיוחדות לפטור מעצם תשלום החוב.

מטעם זה, כשלעצמו, יש לדוחות את בקשת המבקש לביטול החוב בפיזויים.

.14 מעבר לכך, ישנים שיקולים נוספים, לרבות כלפי הנעוצים במדיניות משפטית, התומכים בمسקנה, כי דין הבקשה להידוחות. שיקולים אלה נוגעים למהותו של החוב בפיזויים, לפי סעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ולמאפיינים המעורבים שלו, כפי שהדבר בא לידי ביטוי ברע"פ 9727/05 **פלוני נ' מדינת ישראל** (8.8.2007):

"[...] הקביעה כי מדובר בהליך "אזורתי" על-פי טיבו אינה כה פשוטה, והתשובה לה אינה חדה וברורה. שילוב הוראת הפיזוי בתוככי חוק העונשין מוסיף לה גם היבטים שונים בעלי פן עונשי-חברתי. על כן, מתבקשת המסקנה כי עניין לנו בהוראת חוק מורכבת, המשלבת מאפיינים אזורתיים יחד עם מאפיינים עונשיים, תכליות אזורתיות יחד עם תכליות מן התחום הפלילי. מורכבות זו אינה מאפשרת לקבוע באופן חד ומוחלט כי מדובר בהוראה "אזורית" מובהקת, המוגנת כולה בדיון האזרחי, וכי הכללים החלים עליה נגזרים מתחום דיני הנזקין בלבד. הרכיב האזרחי הוא ללא ספק הרכיב הדומיננטי באופיים של הפיזויים לטובת נפגע עבירה, אך אין להתעלם מכך שבאופן טבעי, הפיזוי הקבוע בסעיף 77 לחוק מושפע גם מסביבתו הפלילית, ודבקות בו נורמות ותכליות מן התחום הפלילי (ראו פרשנות אסף, בעמ' 465). כך, למשל, יש בחובו של הנאשם בפיזוי הנפגע יסוד של היטהרות לנאשם העשו לתרום לשיקומו, וכן יש בכך ממשום שילוב נפגע העבירה כמשמעות בהליך הפלילי, מתוך ראייה כי הטבת נזקו הינה חלק חשוב בתחום הענישה ובה幡מת נורמות ההתנהגות הראוויות.

14. בנוסף, הוראות החוק עצמן משלבות היבטים פליליים ואזרחיים גם יחד, בקובען כי בערעור על גובה הפיזויים גובר אופים האזרחי, והמערער נדרש לפעול כבערעור אזרחי לכל דבר ועניין (סעיף 78 לחוק); ואילו לשם גבייתם של הפיזויים, כמוهم כקנס עונשי (סעיף 77(ג) לחוק). מדובר, אם כן, בהוראת-חוק מיוחדת, בעלת סמנטים מעורבים המשתלבים בעקרונות ותכליות מתחום משפט הפלילי, אך ליבם נתוע בפיזוי האזרחי. סמנטים מעורבים אלה משלימים זה את זה. בפרשנותו ובישומו של סעיף 77 לחוק יש לתת את הדעת למורכבות זו, כאשר לעיתים יגברו היבטים הראשוניים ולעתים האחרונים, בהתאם להקשר

ולנסיות הקונקרטיות של העניין הטעון הכרעה.

ראה בהקשר זה גם בפסק דין של כב' השופט ע. ארבל בע"פ 8458/8 שובל נ' מדינת ישראל (11.9.2013).

15. חרף מאפיינו האזרחיים של רכיב הפסיכו הוא מהווע רכיב מרכזי העניינה. בית המשפט הגוזר דין של נאשם נתן ביטוי ומאזן בין רכיבי העניינה השונים, ובכלל זה, שוקל את העובדה שהוטלו על נאשם פיזיים חלק משיקוליו באשר ליתר רכיבי העונש. זהו טעם נוסף, שבעתיו, אין הצדקה לבטל בדיעד חיוב בפסיכיים שהוטלו על נאשם בגין הדין, והדבר ניתן להיעשות, אלא במסגרת ערעור, כשבית המשפט רואה לנגד עיניו את העונש הכלול.

16. אף משיקולי מדיניות משפטית אין להענות לבקשה לביטול חיוב בפסיכיים, הנסמכת על עמדת נפגע העבירה. העובדה כי נפגע העבירה הצהיר כי הוא מותר על הפסיכו שנפסק לטובתו, מדגישה ומחדחת את הטעמים, שעמדו בסיס הקמת המרכז לגבייה קנסות, כפי שציינה המשיבה בתגובהה, באשר לצירת חיץ בין נפגע העבירה לבין מי שפגע בו. העונות לבקשת הנאשם ולבקשתו שכמותה, עלולה להביא למצב בו תופעל מסכת לחצים על נפגעי עבירה, עד כדי פגיעה נוספת בהם. עניין של מדיניות משפטית, ידע נאשם שנגזר דין, כי רכיב הפסיכיים, כפי כל רכיב עונשי אחר, אינם פתוח "למשא ומתן" עם נפגע העבירה ועל הנאשם מלאו כפי שעליו למלא אחר יתר רכיבי העונש. (מאולם נימוקים, אין לעודד גם מצב בו משלם הפסיכו למתלוון ישירות על ידי הנאשם. יחד עם זאת, כאשר מוכח כי הנאשם אכן שילם את מלאה הפסיכו שהוטל עליו בגין הדין ופרע את החיוב ישירות לטובת המתלוון, אין מניעה להורות על הפקת ההליכים לגבייה החוב).

17. כפי שהערתי בהחלטה קודמת, שאזכרה לעיל, ההחלטה שלא לפטור הנאשם מתשלום פיזיים, גם כאשר המתלוון מותר על קבלתם, עלולה לעורר קושי פרקטטי, הנוגע לשאלת מה דינו של פיזיו זהה, ששולם על ידי הנאשם כשהמתלוון הצהיר כי אינו מעוניין לקבלו. במקרה מן המקרים, יש להניח כי המתלוון ינסה עמדתו, ומשהופקדו הפסיכיים יאות לקבלם. במקרים האחרים, חזקה על המשיבה כי תגבש כללים ותסדיר באופן חוקי את גורלם של הכספיים הללו. על פי האמור בתגובה המשיבה, בעת זו מתקיימים הלि�כי חקיקה בעניין זה. על כל פנים, קושי זה אינו צריך להשילר על ההחלטה בבקשתו מן הסוג הנדון כאן, שדין להידוחות, מן הנימוקים שפורטו לעיל.

18. סוף דבר, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, ז' שבט תשע"ח, 23 נואר 2018, בהעדר הצדדים.

אסתר הלמן, שופטת, סגנית נשיא